

برده‌اند و برای اینکار مطالعات، و تحقیقات کرده‌اند و نظم و سازمانی برای مشاوره و راهنمایی بکار برده‌اند قابل توجه است. اما دانستن آنها برای جامعه‌ما جز ابزاری بیش نیست.

نویسنده این سطور تخصصی در مشاوره و راهنمایی ندارد و بهمین دلیل وارد محتوای این رشته یا این شاخه از معارف علوم انسانی و علوم تربیتی نمیشود، اما هر فرد بعنوان یک ولی اطفال یا بعنوان مدیر، معلم می‌تواند

سخن در مورد کل مشاوره و راهنمایی است و شامل تاریخچه پیدایش، برنامه، فارغ-التحصیلان دوره‌های لیسانس و فوق لیسانس کار مشاوره در مدارس راهنمایی و نهیانا "افول آنست.

مقدمتا " آنچه نوشته میشود شرح مشاهدات و مسموعات از سال ۱۳۴۵ ب بعد است .

به این مطلب که مشاوره و راهنمایی یکی از دانشهاست و فنونی دارد اذعان داریم .
کوششی که کشورهای غربی برای توجیه جوانان خودشان و کاهش اضطراب آنان بکار

مشاوره و راهنمایی در ایران

در مورد یک برنامه تربیتی که ناظر جریان آن از بدو تولدش بوده است ارزشیابی و قضاوت کند .

البته در این ارزشیابی و اظهار نظر غرض ورزی ، رقابت یا عناد خاصی وجود ندارد که اگر چنین باشد نه تنها از عقل بدور است بلکه زیبنده یک مسلمان نیست .

از معدود برادران و خواهرانی که در انتخاب این رشته تحصیلی قصد خدمت داشته اند و در محل کارشان نیز بانیت پاک به هدایت جوانان پرداخته اند ، ضمن تشکر از خدمات گذشته شان مضافاً " عذرخواهی می نماید و امید آینده بدانهاست تا اینکه طرح نوینی برای راهنمایی نوجوانان در جمهوری اسلامی ایران در افکند .

دلائل پیدایش مشاوره و راهنمایی در غرب

بر اساس کتاب : اصول تدریس در مدارس ابتدائی (۱) که در ۱۹۵۴ حدود ۳۰ سال قبل نگارش یافته در آن سال فکر مشاوره و راهنمایی در آمریکا وجود داشته و بدان عمل می شده - است هدف و جریان مشاوره بشرح زیر است :

نهضت راهنمایی و مشاوره در آغاز پیدایش خود بخاطر کمک به جوانان بود تا اینکه حرفه ها و مشاغل را بصورت معقول و هوشیارانه ای انتخاب نمایند ، و بنابراین اختصاص به دبیرستان داشت . خود معلم بعنوان مشاور بحساب می آید . این مفهوم محدود از وظیفه راهنمایی بزودی متحول

گردید . و ابعاد دیگر زندگانی را نیز در بر گرفت بلکه مرزهای آن تا مرزهای حیات انسانی گسترش یافت . اگر بخواهیم بدون اینکه - تعلیم و تربیت را تعریف کنیم ، به تعریف راهنمایی مبادرت جوئیم . کار دشواری است . صاحب نظران تعلیم و تربیت از راهنمایی اغلب بعنوان مفهومی از تربیت نام می - برند تا اینکه آنرا جداگانه تعریف کنند . در تعریف راهنمایی گفته میشود :

راهنمایی جریان کمک به اطفال و جوانان است که خویشتن را بهتر (بفهمند) بشناسند و بتوانند در برخورد با مسائل مهم زندگی بطور عاقلانه و رضایت مندانانه ای سازگاری نشان دهند یا آنرا حل کنند !

معلم خوب آنستکه رهبر فعالیتهای کودک و مشاور و راهنمای دائمی او باشد . راهنمایی مربوط به کل حیات کودک است تجربه های راکه کودک در زمین بازی ، محیط خانه و جامعه شهری انجام میدهد ، عامل تعیین کننده ای برای آنچه او در حال شدن آنست میباشد .

بنابراین راهنمایی در دبستان نیز کمال ضرورت را داراست . گوئی که بعضی عقیده دارند دبستان جای راهنمایی های حرفه ای نمی باشد .

مشکل تدریس در واقع مشکل استمرار راهنمایی های تربیتی است . زیرا معلم بایستی به شاگرد در فعالیتهای تربیتی گسترده ای کمک برساند تا وی بتواند گزینش صحیحی انجام دهد . و شاگرد در حوزه های بهداشت و

تندرستی، تفریحات سالم، امور و مسائل اجتماعی، مسائل تربیتی، و انتخاب شغل و حرفه نیاز به راهنمایی دارد. (۲) و در این موارد معلم در برنامه راهنمایی تعلیمات ابتدائی به منزله قلب است. (۳) و چون بسیاری راهنمایی‌ها بصورت فردی صورت می‌گیرد پس لازم است معلم با خانواده کودک ارتباط صمیمانه‌ای برقرار سازد.

راهنمایی در مدارس ابتدائی امری است که مرتبط با آموزش و یادگیری وجدای از آن نمی‌باشد (۴) بنابراین معلم و مدیریت لازم است در برنامه ریزی آن شرکت فعال نداشته باشند. و امر راهنمایی در مواردی به تمام سطح مدرسه و یاب تمام پهنه شهر مربوط می‌شود. (۵) راهنمایی موفق مستلزم همکاری نزدیک با کارفرمایان، اربابان مشاغل و مسئولان موسسات دولتی در شهر است. و مستلزم همکاری نزدیک میان اولیاء و مربیان و هم‌آهنگی میان برنامه‌های دبستان و تعلیمات متوسطه است و حداقل دبستان و دبیرستان اگر اختتام یک دوره است، آغاز دوره بالاتر نمی‌باشد پس لازم است به‌مراه شاگرد پرونده‌های حاوی اطلاعات جامعی از وضع خانوادگی، علائق، بهداشت پیشرفت تحصیلی و... باشد. (۶)

آنچه از کتاب فوق نقل شد، هدف میدان فعالیت، وظیفه مسئولان به‌علت پیدایش و لزوم مشاوره و راهنمایی را معلوم

می‌کند. هر کشور دیگری می‌تواند از آن ایده بگیرد، اما اینکه محتوا چه باشد وجه شکلی بایستی عملی شود مربوط به اوضاع اجتماعی نگرشها، بینشهای هر کشور است و به‌صرف اینکه چون امریکا چنین رشنمای دارد پس بایست همه تقلید کنند صحیح نیست. بنظر میرسد دلایلی که موجب پیدایش مشاوره در غرب شده باشند از این قرارند:

الف. عوارض ناشی از زندگی ماشینی.
ب. پیدایش نوعی اقتصاد مادی که بر اساس آن زن و مرد بایستی کار کنند.

ج. تخصصی شدن کارها و تقسیم کار تان نیروی متخصص و ماهر برای تأمین نیاز کارخانه‌ها فراهم شود، و برای اینکار دبیرستان بایستی استعدادات جوانان را برای انتخاب شغل شناسائی کند.

د. ضعف بنیاد خانوادگی به جهت اشتغال و خصوصیات فرهنگی غرب.

ه. آزادی جنسی رواج الکلیسم، و شیوع مصرف مواد مخدر که همگی موجب ایجاد اختلالات روانی و تجاوزکاری و قانون شکنی میشوند.

تاریخچه پیدایش مشاوره در ایران

در سال ۴۵ تحت عنوان نظام جدید آموزش و پرورش، وزارت آموزش و پرورش اعلام داشت که بجای ۶ سال دبستان و ۶ سال دبیرستان سطوح تعلیماتی قبل از دانشگاه شامل پنج سال دبستان سه

سال دوره راهنمایی و چهارسال دبیرستان خواهد بود. و از همین سال کتابهای اول ابتدائی با توجه به نظام جدید تهیه و در اختیار مدارس و معلمان قرار داده شد (۷)

برای تربیت و تعلیم مشاور ابتدا در دانشگاه تربیت معلم این دوره گشوده شد و برای دوره ليسانس ثبت نام بعمل آمد و چند استاد خارجی هم در کنار استادان ایرانی مشاوره راهنمایی تدریس می کردند.

پس از دانشگاه تربیت معلم مدرسه عالی پارس از سال ۴۶ که هاد مشاوره و بعداً "دوره ليسانس مشاوره و راهنمایی تاسیس نمود و دانشجوی پذیرفت مدرسه عالی شمیران در سال ۵۲ رشته مشاوره و راهنمایی نیز در سطح فوق دیپلم و در سال ۵۳ دوره ليسانس داشته دانشگاه سپاهیان انقلاب در آغاز دایر کردن این رشته برای دانشجویانیکه بیش از ۷۰ واحد درس خوانده بودند چند رشته پیشنهاد نمود و فرصت گزینش رشته بآنهاداد و در اسفند سال ۵۲ عده ای که هاد مشاوره و راهنمایی انتخاب کردند. و در مهر ماه سال ۵۴ بر اساس مصوبه شورای گسترش آموزش عالی ۵۴/۲/۷ برای سطح ليسانس دانشجوی پذیرفت. این دانشگاه بنا به مجوزی که شورای مرکزی دانشگاهها در سال ۵۶ صادر کرده بود از سال ۵۷ دوره فوق ليسانس دایر نمود.

در سال ۵۲ زمزمه ای شد، که دانشگاه سپاهیان انقلاب منحل خواهد شد. بیدرنگ

مسئولان طراز بالای دانشگاه جلسهای ترتیب دادند و به این نتیجه رسیدند که بایستی برنامه نوینی اعلام دارند تا از انحلال پیشگیری شود (۸) لذا رشته مشاوره و راهنمایی را که در آن روز برای نظام جدید مناسب بنظر میرسید طراحی کردند و اعلام داشتند.

بنابراین بر اساس سنجیده ای نبود. پس از اخذ مجوز که فوقاً "بدان اشارت رفت با وعده هایی که بدانشجویان داده شد گروهی به گرفتن درسهای این رشته تشویق شدند.

Principles of Teaching in the ۱-

Elementary School

۲- صفحه ۲۹۹ کتاب یاد شده ۴- صفحه ۳۰۴

۳- صفحه ۳۰۳ ۵- صفحه ۳۰۵

۶- صفحه ۳۱ همان کتاب

۷- تصمیم به تغییر نظام قبل از این تاریخ مورد گفتگو میان مسئولان قرار گرفته بود در این سال چون تغییر نظام یک دفعه در تمام دوره ابتدائی میسر نبود از کلاس اول ابتدائی شروع گردید.

افرادای همان روز وقتی به معاون دانشگاه که همه امور مالی و آموزشی زیر نظر او اداره میشد مراجعه شد و اعلام گردید، که برای مشاوره با کدام استاد، کدام برنامه، کدام ریزمواد درسی و کدام شناخت قبلی دانشجو می خواهید چنین رشته ای تاسیس بکنید؟ بی درنگ جواب داد، می خواهند دانشگاه ما را بسبندند، ما بایستی طرح نوی بدهیم.